Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра Педагогічної та вікової психології

“**ЗАТВЕРДЖУЮ**”
Проректор _____
“____”_____ 2013 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія релігії

Галузь знань 03.01 "Соціально-політичні науки"

Напрям підготовки 6.030102 "Психологія"

Навчально-науковий інститут післядипломної освіти та дистанційного навчання

Івано-Франківськ – 2013 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Психологія релігії" для студентів за спеціальністю 6.030102 "Психологія", “30” серпня 2013 р. – 13 с.

Розробник:
Климишин Ольга Іванівна, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології (Протокол від “30”серпня 2013 р. № 1).

Завідувач кафедри Карпенко З.С.

Схвалено методичною комісією Філософського факультету
(Протокол від “ ” 2013 р. №).

Голова Гнатюк Я.С.

©Климишин О.І. 2013 рік
© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 1,5</td><td>Галузь знань</td><td rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність (професійне спрямування): "Психологія"</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td rowspan="5">Спеціальність (професійне спрямування): "Психологія"</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>2013-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання
Реферати, доповіді, індивідуальне читання</td><td>Семестр
2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 36</td><td></td></tr>
<tr><td>Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для заочної форми навчання:

аудиторних – 6
самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="8">Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</td><td>12</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>8</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>16</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
залік</td></tr>
</table>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 55,6 % (аудиторних), 44,4% (самостійна та індивідуальна робота).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни полягає у вивченні загально-теоретичних основ психології релігії; засвоєнні студентами системи існуючих на сьогодні фактичних результатів дослідження психологічного змісту релігії; набутті належного рівня розуміння природи релігійності як психодуховного феномену; формуванні професійної культури і етики надання психологічної допомоги віруючим особам.

Завдання вивчення дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати вихідні методологічні засади і теоретичні побудови про духовну природу людини, психологічний зміст релігійної віри;

- суть, різновиди та динаміку розвитку релігійних уявлень людини в умовах філо- і онтогенезу;
- мотиваційно-функціональний зміст релігійної віри
- психологічний зміст релігійних переживань віруючих в умовах релігійного культу;
- етнопсихологічні особливості релігійних вірувань українців;

вміти формулювати суть проблеми у термінах відповідного психологічного знання про феномен релігійної віри;

- володіти системою об’єктивних знань про природу релігійності особистості в межах сучасної психології;
- синтезувати філософське, теологічне та психологічне розуміння релігійності людини та її сутнісної природи;
- аналізувати релігійний досвід віруючої людини та виявляти особливості його проектування в площину її духовного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Психологія релігії в системі наукового знання

Основні категорії і поняття теми: людина, особистість, релігійність, релігія.

Змістовий план теми

1. Предмет і завдання психологія релігії.
2. Історія розвитку психологія релігії.
3. Методологічні принципи і методи психології релігії.

Тема 2. Магія та анімізм як проторелігійні форми відношення людини до світу

Основні категорії і поняття теми: дух, душа, анімізм, магія, контактна магія, імітативна магія.

Змістовий план теми

1. Характеристика аміністичних уявлень: поняття про душу, дух, свідомість, сновидіння і т.д.
2. Принципи функціонування і ефекти магії та їх трансформація в релігійні системи світосприйняття.

Тема 3. Мотиваційно-функціональний зміст релігійної віри

Основні категорії і поняття теми: організмічно-вітальна віра, екзистенційно-культуральна віра, онтологічно-екзистинційно віра, світоглядна функція, інтегративна функція, регулятивна функція, комунікативна функція, психотерапевтична функція.

Змістовий план теми

1. Структурні компоненти релігійної віри: когнітивний, емоційний, вольовий, релігійна віра – несвідоме.

2. Мотиваційні фактори релігійності: релігійність як апріорна здатність сутнісної природи людини; релігійність як відповідь на почуття страху та ін.

3. Функціональний зміст релігійної віри: світоглядна, інтегративна, регулятивна, комунікативна, психотерапевтична функції.

Тема 4. Психологія релігійного культу

Основні категорії і поняття теми: культ, релігійний культ, емоційні переживання, емоційна динаміка, містичний екстаз, містичний досвід, молитва як духовний діалог, сповідь як вчинок покаяння, Тайна Євхаристії як сакраментальне джерело духовного зростання.

Змістовий план теми

1. Психологічний зміст релігійного культу: культ як засіб спілкування з Надприродним.
2. Динаміка емоційних переживань віруючих в умовах культових дійств.

Тема 5. Концептуальні погляди на психологічний зміст релігії

Основні категорії і поняття теми: невроз, колективний невроз, релігія як шкідлива ілюзія, авторитарна релігія, гуманістична релігія**,** містичний екстаз.

Змістовий план теми

1. Релігійна віра як колективний невроз за З.Фрейдом.
2. Авторитарні та гуманістичні релігії за Е.Фромом.
3. Містичний екстаз за У.Джеймсом.

Тема 6. Психологія релігії в працях екзистенціалістів

Основні категорії і поняття теми: екзистенціалізм, почуття закинутості та тривоги, межовий інтерес, межова турбота, містичний екстаз.

Змістовий план теми

1. Екзистенціальні почуття закинутості та тривоги за Хайдегером.
2. Релігійна віра як втеча від абсурду за А.Камю.
3. Межовий інтерес, межова турбота за П.Тілліхом.
4. Психологічний зміст “містичного екстазу” за У.Джемсом.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
2	36	12	8	0	0	16
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Предметна площина наукових досліджень психології релігії						
Тема 1. Психологія релігії в системі наукового знання.		2	–	–	–	2
Тема 2. Магія та анімізм як проторелігійні форми відношення людини до світу.		2	–	–	–	–
Тема 3. Мотиваційно-функціональний зміст релігійної віри.		2	–	–	–	–
Тема 4. Психологія релігійного культу.		2	–	–	–	–
Тема 5. Концептуальні погляди на психологічний зміст релігії.		2	–	–	–	2
Тема 6. Психологія релігії в працях екзистенціалістів		2	–	–	–	2

Разом за змістовим модулем 1		**12**	**–**	**–**	**–**	**6**
Змістовий модуль 2. Психологічний аналіз духовної природи людини						
Тема 1. Духовність людини як її природний стан.		–	2	–	–	2
Тема 2. Природа релігійної віри людини.		–	2	–	–	2
Тема 3. Духовне життя людини.		–	2	–	–	2
Тема 4. Особливості містичних переживань віруючих людей: автобіографічні свідчення.		–	2	–	–	2
Разом за модулем 2		**0**	**8**	**–**	**–**	**10**
Усього годин	**36**	**12**	**8**	**–**	**–**	**16**
Модуль 2						
Зараховується самостійна робота студентів (усне опитування, конспект опрацьованої літератури).						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	**Назва теми**	**Кількість годин**
1.	Духовність людини як її природний стан.	**2**
2.	Природа релігійної віри людини.	**2**
3.	Духовне життя людини.	**2**
4.	Особливості містичних переживань віруючих людей: автобіографічні свідчення.	**2**

7. Теми лабораторних занять – *не передбачені навчальним планом*

8. Самостійна робота

№	**Назва теми**	**Кількість годин**

з/п		
1.	Пролегомени психології релігії	2
2.	Опрацювання в письмовий спосіб (конспект) праці Ю.Макселона «Психологія З викладом основ психології релігії» (Розділ 3)	2
3.	Опрацювання в письмовий спосіб (конспект) праці З.Фрейда «Будущее одной иллюзии»	2
4.	Складання плану-проспекту за працею К.Юнга «Бог и бессознательное»	2
5.	Опрацювання в письмовий спосіб (конспект) праці В.Франкла «Основы логотерапии. Психотерапия и религия»	2
6.	Складання анкети-опитування для вивчення релігійних переживань віруючих	2
7.	Апробація анкети та систематизація результатів опитування	2
8.	Опрацювання в письмовий спосіб (конспект) праці В.П.Москальця «Психологія релігії» (Розділ 4).	2

9. Індивідуальні завдання – ***не передбачені навчальним планом***

10. Методи навчання

1. Проблемні лекції.
2. Семінари-дискусії.
3. Інтерактивні заняття з використанням інтернет-технологій.
4. Розв'язування задач на основі психотерапевтичних випадків.
5. Презентації.
6. Герменевтичний аналіз.
7. Графологічний аналіз.

11. Методи контролю

Оцінювання знань студентів відбувається на семінарах, контрольних роботах, заліку; також оцінюються індивідуальні завдання, що виконуються студентами протягом семестру.

Основними методами контролю є: усне опитування, розв'язання дидактичних задач, контрольні роботи, залікові тести.

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

- систематично відвідувати заняття;
- вести конспекти лекційних і семінарських занять;
- приймати активну участь в роботі на семінарах;
- виконувати тестові завдання;
- виконувати індивідуальні завдання.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1												Модуль 2	Залік	Сума
Навчальна (аудиторна) робота												Сам. роб., індз		
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Т1	Т2	Т3	Т4	Т 5	Т6	Сума	Т1	Т2	Т3	Т4	Сума			

Робота на парах – 10	**10**	**Контрольна робота – 10, Робота на парах – 10**	**20**	**20**	**50**	**100**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
80 – 89	**B**	добре	
70 – 79	**C**		
60 – 69	**D**	задовільно	
50 – 59	**E**		
26 – 49	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

“*відмінно*” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв’язки;

“*добре*” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“*задовільно*” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання

для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

"*незадовільно*" – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знаннь, умінь, навичок, науковими термінами.

13. Методичне забезпечення

Найменування посібника, методичних вказівок	Номери лекцій, практичних (семінарських, лабораторних занять), на яких використовуються навчально-методичні матеріали
Документальний фільм Життя після	Практична №1
Документальний фільм Отець	Практична №4
Художній фільм Отець Піо	Самостійний перегляд
Художній фільм Поліана	Самостійний перегляд
Художній фільм Острів	Самостійний перегляд
Документальний фільм Екзорцизм	Самостійний перегляд
Художній фільм Мати Тереза	Самостійний перегляд
Художній фільм Мартін Лютер	Самостійний перегляд
Художній фільм Закон любові	Самостійний перегляд

14. Рекомендована література

№ з/п	Автор (автори)	Назва	Видавництво, рік
1	Басилов В. М.	Избранники духов	М., 1984.
2	Бердяев Н. А.	Судьба России: опыты по психологии войны и национальности	М., 1990.
3.	Бубер М.	Два образа веры	М., 1995.
4	Булашев Г.	Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях.	К., 1993
5	Бутру Э	Вильям Джемс и религиозный опыт	М., 1908.
6	Грановская Р.	Психология веры	СПб, 2004
7	Грофф С.	Духовный кризис: Статьи исследования.	М., 1995.
8	Джеймс У.	Воля к вере.	М., 1997

9	Джеймс У.	Многообразие религиозного опыта.	СПб., 1993.
10	Камю А.	Бунтующий человек.	М., 1990.
11	Климишин О.	Психологія духовності особистості	Ів.-Франк., 2010
12	Колодний А.	Релігійна духовність українців	Львів, 1996.
13	Леві-Строс К.	Первісне мислення	К., 2000
12	Макселон Ю.	Психологія З викладом основ психології релігії	Львів, 1998
13	Москалець В.	Психологія релігії	К., 2004
14	Москалець В.	Особистісний аспект християнства в сучасній Україні	Ів.-Франк., 2001
15	Онищенко В.	Філософія духа і духовного пізнання	Львів, 1998
16	Попова М.	О психологии религии	М., 1969.
17	Предко О.	Психологія релігії	К., 2008.
18	Сафронов А.	Психология религии	К., 2002.
1	Токарев В.	Ранние формы религии	М., 1981.
2	Торчинов Е.	Религии мира. Опыт запредельного	СПб., 1998
3	Франк С. Л.	Духовные основы общества	М., 1992
4	Франкл В.	Основы логотерапии. Психотерапия и религия	СПб., 2000
5	Фрейд З.	Будущее одной иллюзии // Сумерки богов	М., 1989.
6	Фромм Э	Психоанализ и религия // Сумерки богов	М., 1989
7	Юнг К. Г.	Бог и бессознательное	М., 1998